

Kedves Ünneplők,
Kedves Szövetkezők!

Az elmúlt egy-két évben olyan változások indultak meg a világgazdaságban, amelyek csak a közép-kelet európai rendszerváltások súlyával és jelentőségével mérhetőek. Alapvető gazdasági dogmákat kell megkérdőjeleznünk, hogy elkerülhessük az újabb, a mostaninál jóval pusztítóbb krízist. Az a gazdasági modell, mely az elmúlt húsz, harminc évben domináns volt a fejlett világban, nem tartható tovább. Nem tartható tovább, mert igazságtalan; nem tartható tovább, mert aránytalan; nem tartható tovább, mert egyensúlytalan. Fenntarthatatlan, tehát változtatni kell, változtatnunk kell.

A kihívás az, hogy létre tudunk-e hozni egy élhetőbb világot? Meg tudunk-e alkotni egy, a válság előttinél igazságosabb, méltányosabb, és nem utolsó sorban a fenntarthatóság szempontjait sokkal inkább figyelembe vevő gazdasági rendszert? A válasz rajtunk mindannyiunkon, gazdasági és politikai szereplőkön, kulturális döntéshozókon múlik. A válság veszély és esély is egyben: ha mozdulatlanok maradunk, akkor kizárólag veszély, ha alapvető, és jóirányú változásokat kezdeményezünk, akkor esély is lehet.

Kedves Barátaim!

Ahhoz, hogy változtatni tudjunk, meg kell mondanunk mi az, amivel szakítani szeretnénk. Ma már mindenki egyetért abban, hogy a most tomboló gazdasági válság az együttműködés-hiány, az önzés és a féktelen verseny eredménye. Nem kívánok itt arról szólni, hogy a nemzetközi rendszerben milyen munkaügyi, környezetvédelmi és pénzügyi felügyeleti szabályok elfogadására van szükség ahhoz, hogy a teljes összeomlás elkerülhető legyen. Állapítsuk meg egyszerűen: a válság tünet csupán, nem maga a betegség. A gyógyuláshoz vezető út első lépése pedig az, hogy elismerjük, nem lehet ember embernek farkasa. Az, hogy belátjuk: a versengés ugyan hasznos dolog, de nem lehet a gazdaság kizárólagos szervezője! A versengés biztosítja a piacgazdaság innovációját, ugyanakkor a féktelen, szabályozatlan versengés a társadalmi értékrend felbomlásához, rendetlenséghez vezet. Olyan krízishez, mint amilyennek most elszenvedői vagyunk. Akik ismerik politikai nézeteimet, azok tudják, hogy gyakran beszélek megegyezésről és együttműködésről. Sokan kérdezik, mit jelent mindez konkrétan? És egyáltalán: mit jelenthet az együttműködés a gazdaságban? Mások csóválják a fejüket: nem mond ellent a versengés az együttműködésnek?

A válaszom az, hogy nem. Akik a verseny mindenképp felettségét hirdetik, túláltalánosítanak. Azt állítják, csak versenyben lehetséges nagyobb haszon realizálása. Én viszont azt mondom, a versengés nem ellentéte az együttműködésnek, hanem a két viselkedésmód kiegészíti, kiegyensúlyozza egymást. Bizonyos esetekben ugyanis a társadalmi hatékonyság kizárólag együttműködéssel növelhető tovább. Erről szól a szövetkezés eszméje.

Amikor gazdasági együttműködésről beszélek, elsősorban a szövetkezeti, közösségi gazdálkodási formákra gondolok. A szövetkezeti együttműködések sikeresen ellensúlyozhatják a féktelen versengés kultúráját, miközben világszerte példák ezrei bizonyítják, hogy gazdaságilag is rendkívül hatékonyak. Nem véletlen, hogy csak az Egyesült Államokban, a világ egyik legfejlettebb piacgazdaságában 48 000 szövetkezet működik, mintegy 120 millió taggal!

Szövetkezni (és együttműködni) a mezőgazdaságtól a pénzügyi szolgáltatásokig bármilyen területen lehet, és azt gondolom, hogy kell is. A tőkeerős nagyvállalatokkal akkor tudják felvenni a versenyt a kevésbé tőkeerős gazdálkodók, ha egyesítik gazdasági erejüket, együttműködnek! Ha együtt jelennek meg a piacon, és közösen képviselik az érdekeiket!

Az együttes fellépésnek a versenyhátrányok csökkentésén túl számos pozitív hatása van. Ez legalább olyan fontos, mint a szereplők piaci helyzetének javulása. Jól szervezett szövetkezetekkel megerősíthetők a vidéki, helyi közösségek, a falvak, melyeknek elnéptelenedése komoly problémát okoz. Azt sem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy ma, amikor a hagyományos közösségek felbomlóban vannak, milyen szerepe lehet a szövetkezeti mozgalomnak a társadalmi kohézió erősítésében. Egy lokális gazdasági egység, ha maga is lokális piacra dolgozik, akkor könnyebben válhat ökológiailag is felelős gazdasággá. Erre pedig ma figyelmet fordítani kiemelt fontosságú feladat!

Tisztelt Szövetkezők!

Önök pontosan értik a szövetkezeti gazdasági együttműködések jelentőségét! Önök mindezt a gyakorlatban is látják. A kérdés az, hogy a politika is megérti-e, mennyire fontos mindez. Ezért engedjék meg, hogy megragadjam az alkalmat, és – talán kissé udvariatlanul, de szükségszerűen – most elsősorban politikustársaimnak üzenjek.

A válság megoldásában nekünk, politikusoknak, kettős a felelősségünk. Egyrészt újra kell szabályoznunk a pénzügyi rendszert, de át kell tekintetünk a munkaügyi és környezetvédelmi szabályokat is. Mindent meg kell tennünk az olyan gazdasági magatartás elterjesztéséért, népszerűsítéséért, amely hosszú távon és a gazdaságban is erősíti az együttműködést - amely kiegyensúlyozza a piacgazdaság versengő kultúráját. Természetesen szövetkezetet és önkéntes társulást nem lehet felülről szervezni. Az együttműködést nem lehet kikényszeríteni. Ugyanakkor a felelősségünk hatalmas abban, hogy a szövetkezetek köré milyen gazdasági, és főleg milyen társadalmi környezetet hozunk létre. Segíti-e a mozgalom kiteljesedését, vagy ellenkezőleg: magára marad, ahogy a rendszerváltás hajnala óta - néhány rövid mozzanatot leszámítva – folyamatosan történt. Tudom, a törvényi szabályozás nagy lépés volt.

A szövetkezetek olyan társadalmi és gazdasági értékeket képviselnek, mely kiemelt figyelemre, támogatásra érdemes.

Ma a válság alapvetően forgatta fel a gazdaságról alkotott nézeteinket, meggyőződésem, hogy eljött a szövetkezők ideje. Soha nem volt még ennyire világos, mekkora szükség van a munkájukra, mekkora szükség van arra a szellemiségre, amelyet képviselnek. Szívből köszöntöm Önöket a 87. Nemzetközi Szövetkezeti Nap alkalmából!

Barátsággal küldi üdvözlését:

Dr. Szili Katalin